

På disse sidene i Tidsskriftet – legelivet – finner du stoff om legers liv. Her er det presentasjon av arbeidssteder, nyhetssaker, nye doktorgrader, nye spesialister, prisutdelinger og minneord. Alt samlet på ett sted – så du kan følge enda bedre med.

Kristin Viste.
Foto: Einar Nilsen

Kristin Viste er ph.d. i molekylærbiologi, lege i spesialisering og konstituert overlege ved Hormonlaboratoriet, Haukeland universitetssykehus.

«Noe av livet som laboratorielege innebærer å få oversikt over hvor stor usikkerheten er»

Mer enn tall

Før trodde jeg et prøvesvar var den absolutte sannhet for den gitte pasienten.

«Klinikerne tror jo de putter en blodprøve inn i maskinen, og så får de ut en absolutt tallverdi,» uttalte en engasjert kollega for en tid tilbake.

Jeg har ikke vært i klinikken etter turnus. Men som turnuslege forholdt jeg meg helt klart til absolutte tall. Jeg kan aldri huske at jeg tenkte at et prøveresultat var noe annet enn en reell og nøyaktig verdi for den gitte pasienten. Det var kun en vag erindring om at 5 % av friske per definisjon er «unormale» som lå i bakholdet. Nyttig nok å huske under distriktstjenesten, da mange av pasientene jo tross alt var relativt friske – likevel ikke hele sannheten når det gjelder å forholde seg til blodprøver og andre laboratorieprøver.

Etter at jeg begynte som lege i spesialisering innen medisinsk biokjemi, gikk det i begynnelsen litt for langt andre veien – jeg begynte å tvile på verdien av alle prøvesvar.

Det var vanskelig å svelge at enkelte av de mest krevende analysene i noen nivåer kunne variere kraftig, kanskje kunne en prøve på ti enheter med rimelig sikkerhet ligge mel-

lom åtte og 12 enheter dersom prøveserien i seg selv var perfekt gjennomført. At systematiske feil i en prøveserie, som for eksempel at alle prøver ligger høyere eller lavere enn de skal, kunne unnsnippe kontrollprøvene og mer enn fordoble usikkermarginen, gjorde ikke magesfølelsen bedre. Heller ikke at faktorer som inntak av et fettrikt måltid før prøvetaking, for lite blod i prøveglasset og det at pasienten hadde gnagere som kjæledyr kunne gi feil prøveresultat.

Noe av livet som laboratorielege innebærer å få oversikt over hvor stor usikkerheten er, og om den kan ha konsekvenser for pasienten eller om den ikke får konsekvenser. Alle blodprøveverdier har naturlige svingninger, ofte så store at den lille ekstra usikkerheten som selve analysen tilfører, er relativt uviktig. Ved å være litt kritisk ved prøvesvar som tangerer absolutte grenseverdier for sykdom og behandling, kommer man langt. Dersom prøvesvarene ikke passer med pasientens symptomer, kan det være nyttig å huske at selv ikke laboratorieanalysene er perfekte.